

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/18/2019
Identifikačné číslo spisu:	5111201188
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:5111201188.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ S. I., narodeného XX. XX. XXXX, bývajúceho v R., R. XXX, 2/ C. I., narodenej XX. XX. XXXX, bývajúcej v R., R. XXX, zastúpených JUDr. Mariánom Kačúrom, advokátom so sídlom v Bratislave, Staré Grunty 7A, proti žalovanej Spiš Invest, s.r.o., so sídlom v Žiline, Dolný val 70, IČO: 36 415 201, zastúpenej Karkó s. r. o., so sídlom v Žiline, Sad na Studničkách 1029/32, IČO: 50 158 121, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 25C/14/2011, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. mája 2018 sp. zn. 5Co/78/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 29. mája 2018 sp. zn. 5Co/78/2018 a rozsudok Okresného súdu Žilina z 13. júna 2017 sp. zn. 25C/14/2011 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. júna 2017 sp. zn. 25C/14/2011 zamietol žalobu žalobcov a rozhodol o trovách konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobcovia proti žalovanej uplatňovali nárok o zaplatenie peňažnej náhrady v žalovanej sume na tom skutkovom základe, že žalovaná v období od 1. augusta 2006 do 31. októbra 2006 užívala nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalobcov neoprávnene, a to tým spôsobom, že na nehnuteľnostiach vykonávala stavebné práce na susediacej stavbe a za týmto účelom mala na týchto nehnuteľnostiach postavené lešenie, využívala ich aj na parkovanie motorových vozidiel a uskladnenie materiálu a stavebného odpadu. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že rozsah a spôsob (mera) užívania dotknutých nehnuteľností vo vlastníctve žalobcov v danom období žalovanou nenaplnili podmienku nevyhnutnosti, t. j., že miera užívania dotknutých nehnuteľností žalovanou v danom období nezodpovedala miere, ktorú nevyhnutne vyžadovala údržba stavby vo vlastníctve žalovanej. Žalovaná nijakým spôsobom nepreukázala, že údržba stavby si nevyhnutne vyžadovala aj zateplenie tejto stavby. Rovnako nepovažoval za mieru zodpovedajúcu nevyhnutnosti, ak žalovaná v uvedenom období používala dotknuté nehnuteľnosti v celom ich rozsahu aj na skladovanie stavebného materiálu, na dočasné ukladanie stavebného odpadu a na parkovanie motorových vozidiel. Ak v danom období žalovaná užívala dotknuté nehnuteľnosti žalobcov nad mieru zodpovedajúcu potrebe nevyhnutnej údržby stavby v jej

vlastníctve, došlo privlastňovaním si úžitkovej hodnoty týchto nehnuteľností vo vlastníctve žalobcov na strane žalovanej k vzniku majetkového prospechu. Právne žalobcami uplatnený nárok kvalifikoval ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1 v spojení s § 456 Občianskeho zákonníka. Na základe uvedeného dospel k záveru, že žalobcovia preukázali dôvodnosť žalobou uplatneného nároku, čo do jeho základu. Podľa súdu prvej inštancie ale žalobcovia v spore neuniesli dôkazné bremeno zaťažujúce ich, pokiaľ ide o preukázanie nimi tvrdenej výšky žalovaného nároku. Žalobcovia mohli produkovať v konaní na preukázanie výšky uplatneného nároku, napr. potvrdenia realitných kancelárií o výške obvyklého nájomného za užívanie porovnateľných nehnuteľností v danom čase a mieste, prípadne odborné vyjadrenie alebo dôkaz znalcom, čo neurobili. Keďže súd z úradnej moci nie je oprávnený zabezpečovať takéto dôkazy (§ 185 ods. 3 C. s. p.) konštatoval, že v danom prípade dôkazy produkované stranami sporu mu neumožňovali prijať záver ani o pravdivosti tvrdenia žalobcov o výške ich uplatneného nároku (a to v akomkoľvek rozsahu), ani o tom, že by táto skutočnosť bola nepravdivá. Žalobu žalobcov preto v celom rozsahu zamietol.

2. Proti predmetnému rozsudku súdu prvej inštancie podali žalobcovia odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) v záhlaví označeným rozsudkom tak, že ho ako vecne správny potvrdil stotožňujúc sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, na ktoré odkázal. V odôvodnení rozhodnutia sa preto v zmysle § 387 ods. 2 C. s. p. obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie. Dovolanie odôvodnili dovolacím dôvodom podľa § 431 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p. alebo Civilný sporový poriadok“) tvrdiac, že súd im nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) C. s. p.]. Okrem hodnotenia dôkazov namietali aj to, že odôvodneniu súdov chýba odpoveď na argument, prečo pri uznaní právneho nároku na finančnú náhradu neuznali žiadnu finančnú náhradu. Záver súdov je tak v rozpore s výrokovou časťou, pretože súdy konštatovali dôvodnosť žalobou uplatneného nároku čo do základu a následne nárok zamietli z dôvodu neunesenia dôkazného bremena, pokiaľ ide o jeho výšku. V dovolaní uplatnili aj dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Žiadali, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcov vyjadrila po lehote, a preto najvyšší súd na toto vyjadrenie neprihliadal (§ 436 ods. 3 C. s. p.).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas oprávneným subjektom zastúpeným advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je podľa § 420 písm. f) C. s. p. prípustné a súčasne tiež dôvodné.

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné a podmienky prípustnosti dovolania, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. V preskúmvanej veci žalobcovia odôvodňovali prípustnosť dovolania predovšetkým podľa § 420 písm. f) C. s. p.

8. Podľa § 420 písm. f) C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a

právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Nesprávnym procesným postupom sa rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu. V zmysle § 420 písm. f) C. s. p. je teda relevantný taký nesprávny procesný postup, ktorý vylučuje stranu sporu z realizácie jej procesných oprávnení a ktorý marí možnosť jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Pre procesnú stranu z práva na spravodlivý súdny proces nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom (I. ÚS 50/04, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 252/04).

9. Treba zdôrazniť, že prvoradou povinnosťou súdu je zabezpečiť svojou činnosťou výkon spravodlivosti tak, aby nedošlo k jej odopretiu. Súdny proces musí byť jednou zo záruk zákonnosti, v rámci ktorej musí byť zabezpečená právna istota pri aplikácii práva súdom, a to v rozsahu zabezpečujúc om naplnenie spravodlivej ochrany subjektívnych práv strán sporu v zmysle Článku 46 Ústavy Slovenskej republiky, resp. článku 6 Dohovoru o ľudských právach a základných slobôd.

10. Povinnosťou súdu (t. j. aj odvolacieho súdu) je každé rozhodnutie náležite, v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 a 3 C. s. p. odôvodniť. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami na to, aby (okrem iného) medzi výrokom rozhodnutia a dôvodmi v ňom uvedenými existoval vnútorný súlad a aby bolo možné na základe ním podaných inštrukcií aj reálne postupovať. Ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé, treba mať za to, že nespĺňa zákonnú požiadavku riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

11. Pokiaľ ide o preskúmanú vec treba v prvom rade uviesť, že súd prvej inštancie a aj odvolací súd, keďže sa plne stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie, vec právne kvalifikovali ako záväzkový vzťah vzniknutý z bezdôvodného obohatenia. Podstatou bezdôvodného obohatenia je zákonom stanovená povinnosť toho, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, toto obohatenie vydať tomu, na koho úkor bol predmet bezdôvodného obohatenia získaný (§ 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Záväzkový právny vzťah z bezdôvodného obohatenia vzniká len za splnenia zákonných predpokladov, ktorými sú neoprávnené získanie majetkových hodnôt na strane určitej osoby (obohateného) a to na úkor iného subjektu, v ktorého majetkových pomeroch sa táto zmena negatívne prejaví (postihnutého) a príčinná súvislosť medzi získaním bezdôvodného obohatenia určitou osobou a majetkovou ujmom inej osoby. Splnenie týchto predpokladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že na jeho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané. Pre záver o (ne) dôvodnosti nároku uplatňovaného žalobcami voči žalovanej titulom bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu (ako jednej z foriem bezdôvodného obohatenia upravenej v § 454 Občianskeho zákonníka) bolo treba, aby žalobcovia preukázali, že medzi nimi a žalovanou právny vzťah z bezdôvodného obohatenia vznikol, t. j. aby preukázali, že žalovaná (v konkrétnej výške) bezdôvodné obohatenie získala, že im (v konkrétnej výške) vznikla majetková ujma ako aj príčinnú súvislosť medzi získaním bezdôvodného obohatenia a vznikom majetkovej ujmy.

12. Z uvedeného vyplýva, že existencia majetkovej ujmy je jedným z esenciálnych predpokladov vzniku bezdôvodného obohatenia, čiže bez naplnenia tohto predpokladu nemožno konštatovať, že došlo k bezdôvodnému obohateniu.

13. Aplikujúc uvedené potom medzi výrokom súdu prvej inštancie v spojení s výrokom odvolacieho súdu (keďže tvoria jednotu) a časťou ich odôvodnenia existuje vzájomná protirečivosť (rozpornosť), keď súdy na jednej strane konštatovali, že žalobcovia preukázali dôvodnosť žalobou uplatneného nároku čo do jeho základu (dovolaací súd považuje tento záver za správny) a na strane druhej došlo k zamietnutiu žaloby z dôvodu nepreukázania výšky bezdôvodného obohatenia. Ako už bolo vysvetlené, samotná majetková ujma je predpokladom bezdôvodného obohatenia, a preto pokiaľ súd konštatoval dôvodnosť nároku čo do základu znamená to, že bezdôvodné obohatenie v určitej sume muselo

skutočne vzniknúť. Je preto nelogické, aby pri konštatovaní existencie základu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia žaloba bola zamietnutá z dôvodu nepreukázania jej výšky; existencia majetkovej ujmy je súčasťou základu nároku na jeho vydanie. Podľa dovolacieho súdu takéto rozhodnutia nemôžu byť ako celok presvedčivé, a teda ide o rozhodnutia, ktoré nespĺňajú jednu zo zákonných požiadaviek vyplývajúcich z ustanovenia § 220 ods. 2 C. s. p.

14. Dovolací súd vychádzajúc z dôvodov uvedených v bodoch 8. až 13. dospel k záveru, že konanie pred oboma súdmi je zaťažené vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p.

15. Možno preto uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenia dovolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie, ktoré znemožnilo žalobcom uskutočňovať im patriace procesné právo v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. Dovolanie žalobcov je preto v zmysle citovaného ustanovenia prípustné a zároveň aj dôvodné. Najvyššiemu súdu neostalo iné, než napadnutý rozsudok dovolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 449 ods. 2 C. s. p. a § 450 C. s. p.).

16. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

17. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.